

Voedselraden in Nederland

Navigeren van uitdagingen

29 maart 2022

Alanya den Boer, PhD kandidaat
Athena Instituut @ VU Amsterdam

Please leave this space free
for Picture In Picture.

Urgentie

Please leave this space free
for Picture In Picture.

Transitie van voedselsystemen: hoe?

- Transitie van voedselsystemen noodzakelijk
- Lastig, want voedselsystemen zijn **complex**, o.a. verschillende:
  - (beleids)sectoren
  - (beleids)niveaus
  - actoren met verschillende belangen
- **‘Systeemaanpak’** nodig

Please leave this space free
for Picture In Picture.

De potentie van voedselraden

- **Voedselraden** als instrument om systeemaanpak in praktijk te brengen
- Vele uitdagingen in praktijk
- **“Welke uitdagingen, dilemma’s en potentiële trade-offs ondervinden voedselraden in de praktijk en hoe gaan ze daarmee om?”**

Please leave this space free
for Picture In Picture.

Wat hebben we gedaan?

- **Vier cases:** voedselraden A, B, C en D (in onderzoek 'voedsel beleids netwerken')
- **Verschillende initiators**
- **Dataverzameling**
  - 17 interviews
  - Analyse 82 documenten
  - Observatie en participatie VR B en C

Please leave this space free
for Picture In Picture.

Verschillende rollen op verschillende niveaus

- Voedselraad als ‘**systemische transitie intermediair**’¹

Niveau van opereren	Selectie van gewenste / mogelijke rollen
Niet-systemisch niveau	Ondersteunen en stimuleren van individuele initiatieven
	Overzicht bieden van initiatieven, projecten, etc.
Systemisch niveau: faciliteren van ‘horizontale interacties’	Faciliteren van interactie tussen verschillende stakeholders (multi-stakeholder workshops)
	Initiëren van multi-stakeholder pilots en experimenten
Systemisch niveau: faciliteren van ‘verticale interacties’	(On)gevraagd beleidsadvies o.b.v. verschillende stakeholder perspectieven
	Stimuleren handelingsperspectief voor institutionele verandering

Please leave this space free
for Picture In Picture.

Uitdagingen en strategieën

Uitdaging 1: Het vormen van een diverse kerngroep met onderling vertrouwen

- Gedeeld eigenaarschap
  - Op persoonlijke titel uitnodigen
  - Transparantie over eigenbelangen stimuleren, regels opstellen
- Gedeelde visie ontwikkelen

“Ik denk dat je een stip aan de horizon moet hebben. Mensen willen weten waar ze zich bij aansluiten. [...] Wat is de echte ambitie, waarom willen ze dat bereiken? [...] En het gevoel achter die strategie is ook belangrijk” – voormalig lid voedselraad

Please leave this space free
for Picture In Picture.

Uitdagingen en strategieën

Uitdaging 2: Betrekken van specifieke actoren groepen

- Wetenschappers, onderzoeksprojecten
- Machtige actoren, zoals retail/groothandels
- Minder machtige actoren, minderheidsgroepen

“[Mensen met andere culturele/etnische achtergrond] heb ik niet in mijn voedselraad, [...] dat zou eigenlijk een heel belangrijk punt moeten zijn. [...] Dat is wel even een eyeopener hier die je geeft” – coördinator voedselraad

Please leave this space free
for Picture In Picture.

Uitdagingen en strategieën

Uitdaging 3: Ontwikkelen van een transitievisie

- Visieontwikkeling vaak geen onderdeel door conflicterende eigenbelangen en een gebrek aan middelen
- Als er aandacht voor was, vaak een visie zonder aandacht voor het uitwerken/ontwikkelen van de hoe ('transitie paden')

Please leave this space free
for Picture In Picture.

Uitdagingen en strategieën

Uitdaging 4: Positionering t.o.v. de overheid: balanceren tussen legitimiteit en onafhankelijkheid

Houding lokale overheid van groot belang

- **Voor overheid die VR A initieerde:** onafhankelijkheid geen doel, VR met name als implementatie mechanisme
- **Voor overheid die VR D initieerde:** onafhankelijkheid belangrijk, VR als mechanisme om verschillende rollen te vervullen, bv *continuïteit waarborgen, de voedselstrategie verrijken* en een *integrale aanpak stimuleren*

Please leave this space free
for Picture In Picture.

Uitdagingen en strategieën

Uitdaging 4: Positionering t.o.v. de overheid: balanceren tussen legitimiteit en onafhankelijkheid

- VR D: Externe partij voor stimuleren onafhankelijkheid én legitimiteit
  - Geen beleidsambtenaren aan tafel, wel transparant
  - Een duidelijk verhaal gebaseerd op diverse groep actoren
  - Presentatie VR gemeenteraad
- Weinig bekendheid bij overheid, vaak wens tot snelle concrete resultaten
  - Ambtenaren bekend maken met voedselraden

Please leave this space free
for Picture In Picture.

Uitdagingen en strategieën

Uitdaging 5: Positionering t.o.v. andere voedselraden in de regio (VR B en C)

- Connectie om impact te vergroten: samenbrengen machtige en minder machtige actoren, tegelijkertijd onafhankelijkheid behouden
- Participatie in elkaars besturen, uitwisselen kennis/contacten
- Betekenisvolle samenwerking blijft uitdaging: samenwerking met name als legitimatie

Please leave this space free
for Picture In Picture.

Discussie

- Bestudeerde voedselraden **nog niet zo 'systemisch'**
- Ambitiën en realiseren **deel van de rollen op deel van de niveaus**
- **Vanuit transitieperspectief:** actie op alle drie de niveaus belangrijk
- Weinig gebruik **participatieve methoden** die nodig zijn voor stimuleren transitie, zoals e.g. visievorming, monitoring, 'kennis co-creatie'
- **'Transformatief leiderschap'** door verschillende actoren
- **Resources**
- Vraagt structurele **samenwerking met kennis en onderwijsinstellingen:** VR leiders bekend maken met participatieve methoden

Please leave this space free
for Picture In Picture.

Dank voor uw aandacht!

Alanya den Boer
a.c.l.den.boer@vu.nl

Arnold van der Valk
a.vdvalk@chello.nl

Vragen?

Please leave this space free
for Picture In Picture.